

Kodeks do spraw obrazów i wiadomości dotyczących krajów globalnego Południa - czemu służy i czy jest ważny w dzisiejszych czasach?

Propozycja tematu dla klas młodszych: **Czy dziennikarze zawsze piszą prawdę?**

Marta Gronek

Poziom edukacyjny: IV–VI

czynimy świat lepszym

Uwaga: Realizacja niniejszego scenariusza przewidziana jest dla kl. VI. W zależności od poziomu klasy, nauczyciel może dostosować go do możliwości swoich uczniów, poszerzając zakres materiału lub go ograniczając.

Podstawowe informacje na temat warsztatu można znaleźć: Materiały Polskiej Akcji Humanitarnej, Centrum Edukacji Obywatelskiej "Zasady Edukacji Globalnej", Instytut Globalnej Odpowiedzialności „Jak mówić o większości świata? Jak rzetelnie informować o krajach globalnego Południa?”

Materiały Edukacyjne dla Szkół Ponadpodstawowych

Temat warsztatu:

Kodeks do spraw obrazów i wiadomości dotyczących krajów globalnego Południa - czemu służy i czy jest ważny w dzisiejszych czasach?

Propozycja tematu dla klas młodszych: **Czy dziennikarze zawsze piszą prawdę?**

Autorka:

Marta Gronek

Konsultacje merytoryczne: Barbara Biskup

Cele:

- zapoznać uczniów z ośmioma zasadami rzetelnego przekazu informacji
- zapoznać z pojęciami edukacji globalnej, międzykulturowej i antydyskryminacyjnej
- uzmysłowić uczniom wagę rzetelnego przekazu i jego wpływu na zrozumienie problemów krajów dotkniętych kryzysem humanitarnym
- kształtować empatię
- uświadomić konieczność rzetelnego i uczciwego informowania o problemach, w oparciu o fakty, bez uproszczeń, obiektywnie, zgodnie z życzeniem tych, o których mówimy
- świadomie uczyć o podstawowych zjawiskach współczesnego świata,
- kształtować i wzmacniać naturalną potrzebę pomagania innym
- Rozwój umiejętności analizowania informacji zawartych w tekście pod kątem wyodrębnienia z niego kluczowych informacji (uczeń/uczenica w oparciu o różne źródła i na wybranych przykładach przedstawia pomoc państw i organizacji pozarządowych dla krajów dotkniętych kryzysem humanitarnym).
- Pogłębienie umiejętności współpracy w zakresie wspólnego wykonywania zadań, wymiany informacji i opinii, kulturowego odnoszenia się do innych.

Uczeń/uczenica (wie, umie, rozumie):

- wie, co to jest „Kodeks”, czemu służy i dlaczego ważne jest stosowanie jego zasad przy przekazywaniu informacji,
- umie świadomie stosować zasady Kodeksu w życiu – kieruje się tymi samymi zasadami w swoich wypowiedziach dot. wszystkich aspektów życia,
- rozumie, że sposób przekazania informacji wpływa i kształtuje świadomość czytelnika,
- rozumie rolę rzetelnego przekazu,
- uczeń jest otwarty na przekaz pochodzący z krajów dotkniętych problemem (rozbudza w sobie empatię),
- dzieci są świadome istniejących stereotypów i uprzedzeń oraz konieczności pracy nad pozbyciem się ich,
- informacje równoważące wiadomości o tych krajach mogą zainteresować dzieci tematyką globalną, a nawet zainspirować do podjęcia konkretnych działań na rzecz danego kraju/podjęcia własnych inicjatyw

Hasła tematyczne (w kolejności, w jakiej powinny być tłumaczone):

lekcja 1: kodeks/zasady, obrazy, wiadomości, Globalne Południe

lekcja 2.: edukacja globalna, edukacja międzykulturowa, edukacja antydyskryminacyjna

opcjonalnie I: stereotyp, uprzedzenie, dyskryminacja (także: rasizm, nacjonalizm, szowinizm)

opcjonalnie II: szacunek, godność, kryzys humanitarny, prywatność, rzetelność, wiedza, solidarność, przyczyna, efekt, prawda, wybór, zrozumienie, równość, akceptacja, zgoda, pomoc, humanitaryzm, człowieczeństwo, zrozumienie, obiektywizm, partnerstwo, sensacja, nieszczęście, uczciwość, sprawiedliwość

Odwołania do podstawy programowej: lekcja wychowawcza, język angielski

Co trzeba przygotować przed rozpoczęciem lekcji?

- lekcja pierwsza:

nametagi, mapa świata, karty pracy (3 załączniki - instrukcje)

4 zielone karteczki, 14 czerwonych, 1 żółta, telefon komórkowy do zrobienia zdjęcia

rekwizyty: pączki lub cukierki/ciasteczka (które dzieci będą mogły skosztować po wykonaniu zadania pierwszego), wierzchnie ubrania uczniów, przedmioty szkolne (długopisy, piórnik, plecaki, książki), kartki papieru, długopisy, tablica multimedialna/projektor

- lekcja druga:

tablica multimedialna/projektor, komputer, flipchart i markery w różnych kolorach (3 grupy uczniów po kilka markerów), zdjęcia PAH (wzorcowe) i dowolne zdjęcie/zdjęcia niezgodne z "Kodeksem"

opcjonalnie: prezentacja multimedialna (przyspieszy i ułatwi realizację tematu)

Czas 2x45 min	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
5 min	• Zapoznanie z tematem zajęć	Lekcja 1 Powitanie (przedstawienie się trenera), sprawy organizacyjne (przypominamy zasady pracy na lekcji - szanujemy się nawzajem, opinie, uważnie słuchamy wypowiedzi innych, nie przerywamy), przedstawienie tematu i celu kolejnych dwóch godzin zajęć, np. "Na kolejnych dwóch zajęciach będziemy rozmawiać o tym, w jaki sposób powstają informacje przekazywane w różnych mediach i na ile sposób ich przedstawienia pomaga nam zrozumieć innych ludzi i traktować ich z szacunkiem".	• tablica/flipchart/tablica multimedialna • nametagi dla każdego ucznia (rozdawane w trakcie procesu zapoznawania się z uczniami)	• Uczniowie nie zapisują tematu zajęć. • Nauczyciel może oznaczać zarówno nauczyciela zatrudnionego w szkole lub trenera zaproszonego do zaprezentowania/przeprowadzenia lekcji

Czas 2x45 min	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
5 min	Uczniowie „rozszyfrowują” znaczenie poszczególnych słów tematu lekcji	Nauczyciel pyta, gdzie można znaleźć informacje na temat wydarzeń w naszej okolicy, kraju, zagranicy. Skąd wiadomo, że informacje te są prawdziwe? Czy może się zdarzyć, że dziennikarz napisze w artykule nieprawdę? Co oznacza słowo „rzetelność”? Nauczyciel nawiązuje do tematu lekcji i wspólnie z uczniami wyjaśnia poszczególne słowa tematu, uzupełnia wypowiedzi uczniów: Kodeks - co to jest i czemu służy (ogólnie)? Np. „Z czym kojarzy wam się słowo kodeks? W jakim celu powstają kodeksy?” Obraz i wiadomość - jakie są ich rodzaje, czemu służą? Czy zawsze są rzetelne, uczciwe? Jeśli nie - co jest tego przyczyną? Kodeks ds. obrazów i wiadomości - uczniowie definiują pojęcie na podstawie poprzednich definicji. Np. „Czego może dotyczyć taki kodeks? Kogo powinien obowiązywać?” Globalne Południe – n-l informuje o pochodzeniu określenia i ich wcześniejszym nazewnictwie (kraje Trzeciego Świata, kraje nierozwinięte), uświadamia nieuzasadniony negatywny wydźwięk tych określeń, piętnujący mieszkańców tych krajów (także obecnie obowiązujący, tj. Globalne Południe). Dzieci wskazują na mapie świata kraje określane mianem Globalnego Południa. Kodeks do spraw obrazów i wiadomości dot. krajów Globalnego Południa - jest to zbiór zasad dotyczących przekazywania informacji na temat krajów Globalnego Południa. Zawiera wskazówki, jak pisać artykuły, robić zdjęcia albo przygotowywać wiadomości, odnosząc się z szacunkiem i zrozumieniem dla innych osób. Stworzony po to, by podkreślać godność ludzi, którym się pomaga.	Nauczyciel korzysta z definicji „Kodeksu ds. obrazów i wiadomości na temat Globalnego Południa” wyświetlonej na tablicy multimedialnej po zdefiniowaniu każdego ze słów/wyrażeń tematu. IGO „Jak mówić o...” mapa z podziałem na Globalną Północ i Globalne Południe https://pl.wikibooks.org/wiki/Plik:North_South_divide.svg opcjonalnie: prezentacja	W trakcie przeprowadzania lekcji uczniowie sami doszli do „rozszyfrowania” wszystkich definicji, a następnie zaproponowali odczytanie definicji „Kodeksu ds. obrazów i wiadomości na temat Globalnego Południa” i uzupełnili ją o swoje przemyślenia.

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
5 min	Zapoznanie się z uczniami: opcja dla Trenera	Trener prosi uczniów o przedstawienie się w następujący sposób: Opcja 1.: pierwszy zaczyna Trener, przedstawia się imieniem oraz najlepiej określającym go przymiotnikiem, np. „Jestem Krzysztof i jestem wrażliwy”, przypina sobie nametag ze swoim imieniem w widocznym miejscu na ubraniu (na poziomie torsu), następnie rzuca piłeczkę do wybranego ucznia, który powtarza jego imię i przymiotnik go określający (Krzysztof, wrażliwy) i przedstawia się sam, np. „Jestem Kasia i jestem dociekliwa”, Kasia otrzymuje od Krzysztofa nametag ze swoim imieniem i przypina go sobie, uczennica przekazuje piłeczkę kolejnemu uczniowi, który powtarza jej imię i określający ją przymiotnik i dodaje swoje imię i określający go przymiotnik, uczeń otrzymuje swój nametag, uczniowie kontynuują aż do ostatniego ucznia, który przekazuje piłkę Trenerowi. Opcja 2. bez piłki: uczniowie kolejno mówią imię sąsiada i jego 1-2 dobre cechy.	Dzieci siedzą w kręgu. piłeczka Nametag - dla zapewnienia płynności lekcji (w przypadku prowadzenia lekcji przez trenera/osobę z zewnątrz).	Z przeprowadzonej lekcji wynika, że prezentacja samego tematu była dla dzieci pewnym szokiem, bały się go, na starcie uznały, że jest zbyt trudny. Dopiero rozbicie na poszczególne elementy uspokoiło je. Stąd, w przypadku przeprowadzania lekcji przez osobę z zewnątrz, proponuję dopiero teraz zapoznanie się z uczniami, jako element „rozluźniający” przed kolejnym zadaniem.

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
5 min.	Podział klasy na 3 grupy	Nauczyciel/trener informuje o ćwiczeniu, które uczniowie za chwilę wykonają. Uprzedza o możliwości doświadczenia różnych uczuć, także negatywnych. Przypomina, by dzieci pamiętały, że to tylko eksperyment, który ma pomóc uświadomić im uczucia towarzyszące pomocy, a następnie ma nauczyć zasad informowania o niej. Uczniowie losują karteczki w 3 kolorach: żółty (1 uczeń - rola dorosłego, kontrolującego i wydającego dary), zielony (grupa 3-4 reporterów), czerwony (ok. 12 uczniów). Np.: Teraz zapraszam was do udziału w ćwiczeniu. Najpierw wylosujecie kartki o określonym kolorze. Będą one związane z rolami, w które na chwilę się wcielicie. Każda z osób otrzyma ode mnie instrukcję, kim jest i jakie ma zadanie do wykonania. Możecie różnie się czuć z rolami, które wylosujecie. Potem porozmawiamy o wszystkich uczuciach, które się pojawiły, ale na razie ważne jest, by wykonać zadania, jakie są zapisane na kartkach. Czy są jakieś pytania? Czy coś jest niezrozumiałe? Po losowaniu: Przeczytajcie uważnie instrukcję i zgłóście się do mnie po potrzebne rekwizyty. Na hasło „Start” rozpoczynamy ćwiczenie.	Zielone (3-4) i czerwone kartki (ilość w zależności od liczby pozostałych uczniów - tu 13-14), żółta (1).	Opcja: uczniowie mogą sami dobrać się w grupy robocze (zwłaszcza w sytuacji nieprzewidzianego wydłużenia czasu prezentowania się)

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
10 minut	Zapoznanie się z instrukcjami	Uczniowie zapoznają się z instrukcjami przekazanymi przez nauczyciela. Nauczyciel informuje o odegraniu przez uczniów poszczególnych ról. Uczeń, który wciela się w rolę osoby wydającej pączki/cukierki/ciastka, ubrania, szkolne przedmioty, zestawia je w jedno miejsce i otrzymuje od n-la/trenera listę osób poszkodowanych (uprawnionych do odbioru darów).	Instrukcje działania dla grupy reporterów i grupy uczniów (załącznik nr 1, 2, 3) rekwizyty, tel. komórkowy kartka i długopis - do sporządzenia listy uprawnionych do odbioru darów	Grupy nie komunikują się ze sobą. Listę może sporządzić sam uczeń lub uczeń z pomocą nauczyciela/trenera, co nadaje sytuacji realnego i oficjalnego charakteru.
Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
15 minut	Możliwość wcielenia się w różne role pozwoli na głębsze wczucie się w sytuację osób poszkodowanych w pożarze.	Uczniowie realizują zadania zgodnie z instrukcjami.	Grupa reporterów wykorzystuje telefon oraz komputer udostępnione przez nauczyciela. Uczniowie wcielający się w rolę poszkodowanych w pożarze, konsumują otrzymane pączki.	

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
15 minut	Uczniowie uświadamiają sobie wagę każdego słowa, użytego w reportażu oraz zaprezentowanego obrazu.	Uczniowie prezentują efekty pracy w grupach. Nauczyciel pyta o samopoczucie poszczególnych członków grup w trakcie wykonywania zadań oraz po obejrzeniu efektów pracy reporterów. (zał. nr 4)	Prezentacja wyników pracy reporterów na tablicy multimedialnej (zał. nr 6). Poczęstunek w postaci pączka/cukierka/ciastka dla pozostałych dzieci.	Jest mała szansa na dogłębną analizę wrażeń – jeśli uczniowie sprawnie wykonają poprzednie zadania, można przeprowadzić dyskusję, jeśli nie – od niej można rozpocząć kolejną lekcję.
Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
10 minut	Dyskusja i uświadomienie uczniom uczuć towarzyszącym ludziom, którzy otrzymują pomoc, świadkom pomocy oraz związanych z publikacją.	Lekcja 2 1. Uczniowie dzielą się swoimi wrażeniami i uczuciami towarzyszącymi w trakcie i po realizacji zadań (propozycja pytań - załącznik nr 4). Jednocześnie spisują na flipchartach słowa kluczowe w dyskusji. 2. Nauczyciel pyta, czy wg nich ważne jest rzetelne informowanie, czy obraz stworzony przez dzieci jest rzetelny, dlaczego ważne jest, żeby przekazywać w wiadomościach prawdziwe informacje, dlaczego informacje powinny być przekazywane z szacunkiem dla osób, których dotyczą. 3. Nauczyciel podkreśla, że sam w sobie trudny temat pomocy, jej udzielania lub bycie wspomagany, wymaga bardzo rzetelnego, obiektywnego, prawdziwego i uczciwego przekazu, który zwróci uwagę na problem i jednocześnie nikogo nie skrzywdzi.	Uczniowie podzieleni są na 3 grupy. Każda ma 1 flipchart i zestaw markerów. Podczas całej lekcji notują wszystkie kluczowe dla tematu słowa pytania - zał. nr 4 (chętni - również w jęz. angielskim - słownik kluczowych słów/wyrażeń w jęz. angielskim - zał. nr 5). prezentacja multimedialna zdjęcie opatrzone tytułem i komentarzem widoczne na tablicy multimedialnej (załącznik nr 6)	W przypadku mojej klasy uczniowie bardzo sprawnie wypisali słownictwo w jęz. polskim, zaś w jęz. angielskim wypisali niewielką ilość słów. Na kolejnej lekcji (angielski) uczniowie dopisali na tych samych kartkach i tych samych grupach tłumaczenia na jęz. angielski. opcja z jęz. angielskim - dla kl. VI, ewentualnie V Ze względu na brak czasu, musiałam ograniczyć czas na dyskusję i odpowiedzi na pytania z zał. nr 4.

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
10 minut	Uświadomienie uczniom konieczności wypracowania i stosowania zasad tworzenia obrazów i informacji, od których zależy stosunek czytelnika do przedstawionego problemu	Nauczyciel pyta, czy uczniowie spotkali się z przekazem, który był nastawiony na wzbudzenie emocji, zarobek, zmieniał rzeczywisty obraz. Pokazując zdjęcie niezgodne z Kodeksem, pyta: "Czy według was to zdjęcie jest zgodne z zasadami rzetelnej informacji? Dlaczego? Co należałoby zrobić, żeby było zgodne?" Podkreśla wagę obiektywnej, uczciwej informacji, zwłaszcza w kontekście krajów objętych kryzysem, od której często zależy nasza reakcja oraz podjęcie inicjatywy. Następnie mówi o podjętych działaniach, których celem było stworzenie zasad wspólnych dla wszystkich organizacji działających na rzecz krajów Globalnego Południa i efekcie prac w postaci „Kodeksu do spraw obrazów i wiadomości na temat Globalnego Południa”.	Nauczyciel prezentuje 2 zdjęcie dziecka w jednym z krajów Afryki (dowolne), zgodne i niezgodne z Kodeksem (zał. nr 6) https://www.google.pl/search?q=g%C5%82o-duj%C4%85ca+afryka+zdj%C4%99cia&espv=2&biw=1280&bih=670&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahU-KEWjV96_rgL_QAhXCCyw-KHRcCDSwQ_AUIBigB#imgrc=wErDEUYiCL9MxM%3A https://drive.google.com/drive/folders/0BxYxpBzTWGSPNzF-Xa09sMEIsUjQ (IGO - Jak mówić o większości świata)	Po przeprowadzeniu lekcji ograniczyłam się do omówienia dwóch zdjęć, tj. jednego zgodnego i jednego niezgodnego z Kodeksem. Pokazałam i podkreśliłam pozytywne strony pozostałych zdjęć z IGO.

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
10 minut	Przypomnienie i zapoznanie uczniów z podstawowym słownictwem związanym z tematem	Nauczyciel pyta uczniów o przypomnienie znaczenia tematu lekcji, tj. "Kodeks ds obrazów i wiadomości na temat globalnego Południa". Następnie zapoznaje uczniów z kolejnymi pojęciami, kluczowymi dla zrozumienia kodeksu: Edukacja globalna - uczenie nie tylko o problemach krajów Globalnego Południa, ale prezentowanie ich kultury, sztuki, dzięki którym dzieci mogą zachęcić się do bliższego poznania specyfiki danego kraju i jego bogactwa, nauka o współzależności krajów. Opcja dla uczniów młodszych: Celem edukacji globalnej jest mówienie nie tylko o problemach krajów Globalnego Południa, ale także poznawanie ich kultury, sztuki, zwyczajów. Ważne jest, aby próbować rozumieć ludzi, którzy są inni od nas, a nie tylko opisywać ich w wiadomościach. Jak myślicie, dlaczego taka edukacja jest ważna? Edukacja międzykulturowa - uczenie na temat sytuacji krajów rozwijających się, ich kultur, procesach społecznych, mające na celu budzenie ciekawości i chęci poznania innych krajów, poszukiwanie podobieństw i dążenie do zrozumienia różnic (uczenie otwartości i umiejętności rozmawiania, wywołanie refleksji nt. własnej kultury i chęć pogłębienia jej). Opcja dla uczniów młodszych: Edukacja międzykulturowa to uczenie się o kulturach krajów położonych blisko i daleko od Polski, poznawanie różnic i podobieństw łączących ludzi mieszkających na różnych terenach. Jak uważacie, czemu warto poznawać kulturę innych krajów? Edukacja antydyskryminacyjna - uczenie tolerancji, zrozumienia. Opcja dla młodszych klas: uczenie się zrozumienia dla ludzi i szanowania ich odrębności po to, by wiedzieć, jak zachować się, jeśli ktoś źle traktuje lub źle wypowiada się o innych. Co oznacza obiektywizm? Co przeszkadza nam w byciu obiektywnymi? Czy znacie/Czy przypomnieć mi znaczenie takich słów, jak: stereotyp, uprzedzenie, dyskryminacja, rasizm.	Nauczyciel korzysta z definicji wyświetlonych na tablicy multimedialnej. IGO "Jak mówić o..." mapa	Tło mojej prezentacji stanowi mapa świata z Globalnym Południem. Mówiąc o stereotypach i uprzedzeniach, dzieci same dopowiedziały, że następnym etapem jest agresja - bardzo dobrze zapamiętały ten ciąg z jednej z poprzednich lekcji.

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
15 minut	Zapoznanie z poszczególnymi zasadami Kodeksu	N-I nawiązuje do wstępu: w jakim celu został stworzony KODEKS. Nauczyciel prosi uczniów, by przypomnieli sobie, jak czuli się, kiedy robiono im zdjęcia przy odbieraniu pączków. Pyta, co należało zrobić, by osoby ze zdjęcia czuły, że są traktowane z szacunkiem i co można zrobić na przyszłość. Nauczyciel informuje, że Kodeks został stworzony dla ułatwienia pracy reporterom i ujednolicenia ogólnie przyjętych zasad. Nauczyciel przedstawia po 1 zasadzie, pyta, kto chciałby przeczytać kolejne zasady (np. "Kto chciałby przeczytać zasadę nr 1? W jaki sposób związana jest ona z ćwiczeniem, które wykonywaliście? A może ma związek ze zdjęciami, które oglądaliśmy? Jak należy rozumieć taką zasadę?"). Nauczyciel pyta uczniów, co oznaczają kolejne zasady, jak powinny zostać zastosowane w praktyce, czy zostały zastosowane przy realizacji zadania w lekcji pierwszej oraz przy tworzeniu obrazu dziecka z lekcji drugiej. Jeśli nie, w jaki sposób powinny zostać wdrożone. Zwraca szczególną uwagę na zasady dot. wizerunku osób przedstawianych w obrazach i wiadomościach (gł. zasada nr 2, 4, 5 - czy byli pytani o zgodę, czy chcieli zostać przedstawieni, może mieli ochotę odmówić, czy została zaprezentowana przyczyna, data, cytaty	tablica multimedialna - zasady Kodeksu, zdjęcie i opis wykonane przez uczniów (zał.), przykładowe zdjęcie i publikacja wykorzystana w lekcji drugiej (np. Boda - IGO) Nauczyciel zadaje pytania, uczniowie po krótkiej dyskusji odczytują slajd z zasadą. Ewentualnie dodają inne uwagi.	Z braku czasu każda zasada została odczytana i krótko omówione jej znaczenie.

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
	Zasada 1	Dokonywać wyboru obrazów i wiadomości z poszanowaniem równości, solidarności i sprawiedliwości.	Co oznaczają terminy: równość, solidarność, sprawiedliwość? Czy wg was obraz/ wiadomość mogą być rzetelne bez poszanowania przez reporterów tych cech? Opcja dla uczniów młodszych: "Dokonywać wyboru obrazów i wiadomości z szacunkiem dla innych - co oznacza 'traktować kogoś z szacunkiem? Kiedy ludzie mogą czuć się potraktowani niesprawiedliwie?"	Definicje mogą być zaprezentowane na tablicy multimedialnej jedna po drugiej, ale po ich omówieniu - takie było moje założenie. Dzieci same zaproponowały odczytywanie poszczególnych zasad.
	Zasada 2	Prawdziwie przedstawiać wszelkie obrazy i sytuacje.	Czy możemy koloryzować, przekłamywać informacje i obrazy?	

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
	Zasada 3	Unikać obrazów i wiadomości mogących szerzyć stereotypy, wywoływać sensację lub dyskryminować ludzi, sytuację czy miejsca.	Codziennie spotykamy się z sytuacjami, które nas szokują, podkreślają różnice między jednostkami krajami. Czy dobrze czują się bohaterowie takiej informacji? A może woleliby, by położyć większy nacisk na podobieństwa lub różnice, które nas ubogacają (np. kulturowe, inne, ale przez to ciekawe)? Jeśli dzieci nie spotkały się z pojęciem "stereotypu": Unikać obrazów i sytuacji, które wywołują sensację i mogą utrudniać zrozumienie przez innych ludzi. Czy wiecie, co to znaczy 'przedstawiać uproszczoną informację'? Dlaczego może to być krzywdzące dla innych? Jak czują się osoby, o których mówi się w taki sposób? Co można zrobić, żeby informacja była pełniejsza?	Przypominałam z dziećmi znaczenie słowa "stereotyp" i odegrałam z uczniem scenkę, w której postawiłam go w roli Rumuna (Cygana), którego rodzina nie pracuje, a któremu bardzo chcę pomóc, ale w świetle kamer.

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
	Zasada 4 Zasada 5 Zasada 6	Wykorzystywać obrazy, wiadomości i badania jednostkowych przypadków z pełnym zrozumieniem, uczestnictwem i za zgodą zainteresowanych (lub ich rodziców czy opiekunów). Opcja dla młodszych: Tworzyć obrazy i wiadomości z pełnym zrozumieniem, uczestnictwem i za zgodą osób zainteresowanych.. Zagwarantować, że osoby, których sytuację przedstawiamy, mają możliwość opowiedzenia swojej historii osobiście. Ustalić i zanotować, czy opisywane lub portretowane osoby zgadzają się na ujawnienie swoich personaliów (danych osobowych) i twarzy, i zawsze postępować zgodnie z ich życzeniem.	Kto chciałby być bohaterem artykułu bez swojej wiedzy i zgody? Czy to są ważne elementy wiadomości/obrazu? Jaka jest różnica między zacytowaniem słów bohatera wiadomości a ich interpretacją przez reportera? Co jest bardziej wiarygodne? Jakie obowiązki ma reporter przy sporządzaniu notatki w stosunku do bohaterów reportażu? Czy ważna jest zgoda na ujawnienie danych personalnych i wizerunku? W jakich przypadkach jest niedopuszczalne/niewskazane?	Przypominałam z dziećmi znaczenie słowa "stereotyp" i odegrałam z uczniem scenkę, w której postawiłam go w roli Rumuna (Cygana), którego rodzina nie pracuje, a któremu bardzo chcę pomóc, ale w świetle kamer.

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
	Zasada 7 Zasada 8	Działać zgodnie z najwyższymi standardami w zakresie praw człowieka i ochrony osób starszych. Działać zgodnie z najwyższymi standardami w zakresie ochrony praw dziecka, przestrzegając zapisów Konwencji Praw Dziecka.	Kto chciałby być bohaterem artykułu bez swojej wiedzy i zgody? Czy to są ważne elementy wiadomości/obrazu? Czy znacie jakieś uregulowania prawne, gwarantujące poszanowanie godności każdego człowieka w tworzeniu informacji i obrazów? Należą do nich m.in. Konwencja Praw dziecka i Praw Człowieka, o których mówią zasady 7 i 8. Opcja dla uczniów młodszych: Zasada 7: Jest to zbiór zasad obowiązujący wszystkich ludzi, opierają się na szacunku oraz zrozumieniu różnic i podobieństw między ludźmi z różnych krajów. Zasada 8: Czy możecie przypomnieć mi kilka podstawowych zapisów Konwencji Praw Dziecka? Co mówi o prawie dzieci do nauki, opieki medycznej, pracy?	powinna być zaprezentowana treść - brak czasu powinna być zaprezentowana treść - brak czasu

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
	Podsumwanie	N-I podkreśla, że Kodeks kładzie nacisk na cztery wartości: równość, tj. wiarę, że razem możemy przekazywać informacje w sposób szanujący godność opisywanych osób, promujący solidarność i sprawiedliwość. Powtórzenie zadania z lekcji pierwszej z uwzględnieniem wszystkich poznanych zasad Kodeksu lub omówienie zmian, które dzieci chciałyby wprowadzić. Np. "Zapraszam do tego, byście na chwilę wrócili do swoich ról z zadania o osobach poszkodowanych i udzielaniu pomocy. Spróbujcie odegrać sytuację jeszcze raz, pamiętając o zasadach, które właśnie wspólnie poznaliście. Co się zmieniło?"		
Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
5 min	Podsumwanie	Uczniowie prezentują spisane kluczowe słowa związane z lekcją.	Uczniowie grupy, która ma najwięcej słów, otrzymują ocenę z jęz. polskiego (w porozumieniu z nauczycielem jęz. polskiego) oraz w jęz. angielskim, otrzymują ocenę 6.	Jeśli pozwoli na to czas, dzieci mogą ponownie wykonać zadanie z lekcji 1, tym razem zgodnie z zasadami Kodeksu. Dzieci spisały wiele słownikami, Jeśli pozwoli na to czas, dzieci mogą ponownie wykonać zadanie z lekcji 1, tym razem zgodnie z zasadami Kodeksu. Dzieci spisały wiele smartfonami, uczyły się przy ich pomocy poprawnej wymowy

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
5 min	Zadanie domowe dla chętnych - konkurs i pożegnanie	Dzieci znajdują lub tworzą własny obraz i informację nt. Nairobi, uwzględniające poznane zasady Kodeksu. Efekty zostaną zaprezentowane na tablicy szkolnej. Najlepiej oceniona notatka przez uczestniczące w lekcji dzieci/nauczycieli Uczniowie tworzą dowolne akronimy z wyrazów zanotowanych podczas lekcji. Mogą utworzyć je z wyrazów w jęz. angielskim. Efekty pracy zostaną zaprezentowane i nagrodzone. Uczniowie dopracowują zestaw kluczowych pojęć w jęz. polskim i angielskim i prezentują je na kolejnych zajęciach (najlepsze prace są oceniane)	Dzieci wybierają dowolne zdjęcia dot. Nairobi z wielu zaproponowanych przez nauczyciela/trenera. (Przewodnik IGO) Pracują indywidualnie, w parach lub większych grupach.	nagrody książkowe – sfinansowane przez Radę Rodziców

1. Zadanie grupy pierwszej:

Jesteście szkolnymi reporterami, którzy co miesiąc przygotowują materiał do lokalnej gazetki na temat ważnych wydarzeń z życia Waszej szkoły. W poszukiwaniu tematu przyglądacie się codziennym sytuacjom szkolnym. Właśnie obserwujecie grupę podekscytowanych kolegów i koleżanek, podchodzących, dowiadujących się, co to za zamieszanie. Po otrzymaniu informacji, robicie kilka zdjęć, z których wybieracie jedno, opracowujecie do niego tytuł i krótki komentarz. Macie na to 20 minut, by informacja została zamieszczona w najbliższym wydaniu lokalnego wydania. (Uwaga: zdjęcia wykonywane są telefonem komórkowym wychowawcy).

2. Zadanie grupy drugiej:

Jesteście grupą dzieci z tej samej klasy. Kilkoro z Was (wybrana spośród uczestników grupy czwórka lub piątka uczniów) pochodzi z rodzin, które ucierpiały na skutek pożaru bloku mieszkalnego. Jedni mieszkają w lokalach zorganizowanych przez ośrodki pomocy społecznej, część w szkole, jeszcze inni u swoich rodzin. Jedno z Was (samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela/trenera) tworzy listę osób pokrzywdzonych przez pożar i przekazuje ją osobie wydającej dary. Właśnie dostarczono kolejne dary dla poszkodowanych, przebywających w szkole dzieci (żywność, ubrania, przybory szkolne). Odbieracie je, a pączki bezzwłocznie konsumujecie. Jednocześnie jesteście obserwowani przez szkolnych kolegów, dokumentujących tę chwilę. Udzielacie im niezbędnych do reportażu informacji.

3. Instrukcja dla osoby wydającej darmowe dary

Jesteś osobą wytypowaną do wydawania darów, w tym pączków. Dostajesz listę osób uprawnionych do ich pobrania - kategorycznie odmawiasz osobom nieposzkodowanym w pożarze.

4. Pytania końcowe do lekcji pierwszej:

- Jak czuliście się w poszczególnych rolach?
- Czy mieliście ochotę odmówić fotografowania was w tej sytuacji? Dlaczego?
- Pytanie do reporterów: Gdybyście postawili się na miejscu osób pokrzywdzonych, czy chcielibyście być przedstawiani w sposób, w który ich przedstawiliście?
- Czy podczas dokumentowania sytuacji czuliście, że wasz głos jest słyszalny?
- Jakie informacje niesie komunikat? Jaki obraz sytuacji i osób w niej uczestniczących kształtuje?
- Jak czuliście się, gdy zostaliście poinformowani o wydawaniu pączków tylko dla poszkodowanych (tzn. poszkodowani, koledzy i koleżanki, osoba wydająca pączki)?
- Czy czuliście, że jesteście traktowani z szacunkiem?
- W jakich sytuacjach otrzymana pomoc lub jej udzielanie może nieść negatywne uczucia?
- Jak powinniśmy zachować się w podobnej sytuacji?
- Czy możecie zaproponować inny sposób udzielenia podobnej pomocy?
- Jak oceniacie działania i efekty pracy reporterów? Co wam się podobało, a co zmienilibyście? Czy czuliście, że notka pokazała prawdę o wydarzeniu?
- Co zmieniło w Waszym myśleniu to ćwiczenie?

5. Słownik kluczowych pojęć jęz. angielskim

opcja dodatkowa, w której nauczyciel może zaproponować stworzenie grupy kluczowego słownictwa, związanego z lekcją, które będzie skonsultowane z nauczycielem jęz. angielskiego (jeśli prowadzący sam nim nie jest). Konsultacja następuje po przeprowadzonych zajęciach. Na lekcjach jęz. angielskiego dzieci można podzielić na grupy, w których przetłumaczą słowa polskie na jęz. angielski.

lekcja 1:

kodeks - code, codex

zasada - rule, principle, base/basis

obraz - image, picture

wiadomość - a piece of information, news, notice

Globalne Południe - Global South

lekcja 2.:

edukacja globalna - global education

edukacja międzykulturowa - intercultural/multicultural education

edukacja antydyskryminacyjna - anti-discrimination education

opcjonalnie:

stereotyp - stereotype

uprzedzenie - prejudice

dyskryminacja - discrimination

rasizm - racism

opcjonalnie:

szacunek - respect

godność - dignity

kryzys humanitarny - humanitarian crisis

prywatność - privacy

rzetelny - honest, real, fair, reliable

wiedza - knowledge

solidarność - solidarity

przyczyna - cause, reason

efekt - result, effect

prawda - truth

wybór - choice

zrozumienie - understanding

równość - equality

akceptacja - acceptance

zgoda - consent, agreement

pomoc - aid, help

humanitaryzm -

człowieczeństwo -

obiektywizm -

partnerstwo - partnership

sensacja - sensation

nieszczęście - misfortune, misery, disaster, unhappiness, accident

uczciwość - honesty

sprawiedliwość - justice

W pożarze kamienicy na Krakowskim Przedmieściu nie zginęła żadna osoba, ale 5 osób odniosło ciężkie obrażenia i straty materialne. Cztery z nich leży w szpitalu w stanie krytycznym, jedno już wróciło do rodziny. Rząd zapewni każdemu z nich opiekę i dwa tysiące złotych w pokryciu kosztów. Mamy nadzieję, że szybko powrócą do zdrowia.

Źródła i materiały dodatkowe:

- Materiał edukacyjny Polskiej Akcji Humanitarnej
- www.ceo.org.pl/globalna
- <http://igo.org.pl/>
- <https://drive.google.com/drive/folders/0BxYxpBzTWGSPNzFXa09sMEIsUjQ> (IGO - Jak mówić o większości świata)

Kabul, Afganistan 2009 r. Sprzedawca zielonego kardamonu na bazarze w centrum Kabulu. Kardamon jest drogą przyprawą, sprzedaje się ją na gramy a nie kilogramy ważąc na jubilerskiej wadze. Głównie używa się go do herbaty i słodkich deserów, jak na przykład firni, ale też kabuli palau-ryżu z mięsem, marchewką i rodzynkami. Afgańczycy sprowadzają kardamon z Indii, które są potentatem w jego uprawie.
Fot. Olga Mielnikiewicz

Kampala, stolica Ugandy. Panorama miasta, na której widać dworzec autobusowy. Stolica jest centrum gospodarczym i handlowym kraju - dotyczy to zwłaszcza produktów rolnych.
Fot. Anna Górska

1. Boda, Uganda
2. Boda, transport w Ugandzie
3. Kierowcy boda w oczekiwaniu na klientów. Boda to motocyklowe taksówki, które dowożą klientów tam, gdzie autobusy nie dojeżdżają. Kampala, Uganda, styczeń 2007.

Gurgaon, Indie. 2013. Malida ma 24 lata. Ma męża Vijandera i dwóch synów: Harindera i Bijindera. W wiosce Tikamghar jej rodzina posiada 2,5 akra ziemi (ok. 1 ha), na której uprawia zboże, ale od kilku lat panuje susza, ziemia jest jałowa, więc przybyli za pracę do półtoramilionowego miasta Gurgaon. Vijander pracuje dorywczo na budowach przy pracach murarskich, tynkarskich, kamieniarskich, zarabiając dziennie ok. 300 rupii (16 złotych). Malida pomaga mu np. nosząc cegły (zajmują się tym głównie kobiety). Jej wielkim marzeniem jest wykształcić synów. Ona sama skończyła tylko siedem klas podstawówki, a jej mąż pięć. Rodzina wydaje na wykształcenie synów 30 000 rupii rocznie (ok. 2000 zł). Chłopcy chodzą do małej, prywatnej szkoły Aarsha.
Fot. Olga Mielnikiewicz